

INNLEDNING PÅ ÅRSMØTET I TROMS ARBEIDERPARTI 16. MARS 1991
Statsminister Gro Harlem Brundtland

"DEN POLITISKE SITUASJON"

I. ÅPNING

Partifeller !

I arbeiderbevegelsen er vi alltid underveis!

Arbeiderpartiet har tatt fatt på en ny og krevende økt som regjeringsparti. Nå skal våre verdier og visjoner prege den politiske dagsorden. Vi har hørt fylkeslederen ved innledningen av møtet. Han la fram gode resultater og viste en offensiv vilje til å styrke vår organisasjon. Vi har fått presentert et godt, velskrevet og troverdig utkast til fylkeprogram. Vi skal bruke våre krefter både på å løse dagens oppgaver og på å forme morgendagen. Vi skal ta vare på og bruke de muligheter vår tid gir, nasjonalt og internasjonalt. Ja, vi kan si det med Framfylkingen: "Vi skal ta vare på oss sjøl og hverandre".

Vi lever i en urolig verden, preget av nye muligheter men også av sterke brytninger. De to siste årene har vi sett hvordan gamle stengsler er revet og folkene i Øst-Europa selv har tatt fatt på å forme sin egen hverdag og framtid. I Vest-Europa skaper utvidet økonomisk samarbeid muligheter for økt aktivitet og sysselsetting. Samtidig opplever vi tilbakeslag. Ennå er det usikkert om det er demokratiet eller de gamle makt-apparatene som vinner fram. Saddam Husseins overfall på Kuwait viste hvor farlige moderne våpen er, i hendene på en gal diktator. Hver dag blir vi minnet om hvordan folkene i Afrika hjemseskes av sult og nød. Over det hele hviler uvissheten om de farer som truer klima og miljø på vår klode.

Partifeller! - De utfordringer vi møter ute og hjemme, kaller på det beste i oss. Framfor alt viser de behovet for å vinne tilslutning og bygge på våre egne verdier om likhet, frihet og felles ansvar. Vi må gå inn i den gjenstridige virkelighet, og mobilisere krefter og vilje til å ta ansvar i felleskap.

Et økende engasjement, ikke minst hos ungdommen, for å ta fatt i de store utfordringene blant annet i internasjonalt miljøvern, gir grunn til optimisme.

De utfordringer Nord-Norge og Troms møter ved inngangen til 90-årene, faller sammen med våre viktigste nasjonale oppgaver. Vi kjenner dem godt!

- Vi må få ned den altfor høye arbeidsledigheten og skape et varig og trygt grunnlag for høy sysselsetting.
- Vi må utnytte de muligheter som blir skapt gjennom europeisk integrasjon og den politiske frigjøring i våre østlige naboland.
- Vi må ta vare på våre naturressurser og sikre en bærekraftig utvikling lokalt og globalt, og vi må
- skape gode oppvekstvilkår for barn og unge og hjelpe de familier som nå sliter med gjeld og økonomiske problemer.

De har alle sin egen nord-norske dimensjon - disse utfordringene. Her nord vil det alltid være spesielle forhold knyttet til geografi, avstander og klima.

Men, næringslivet i Nord-Norge er sårbart når det går galt. Vi har både sett konsekvensene av en mangelfull politikk for ressursene i havet og av en dårlig forberedt liberalisering av kredittmarkedet.

Da norsk økonomi kom ut av balanse midt på 80-tallet, med sterk vekst i privat virksomhet på Østlandet fikk vi en flyttestrøm fra nord til sør vi ikke hadde sett maken til på flere ti-år.

Men mulighetene er store, ikke minst knyttet til den internasjonale utvikling.

Bosettingen i Nord-Norge er historisk sett sterkere knyttet til internasjonal handel enn bosettingen i noen annen del av landet. For Finnmark og Troms var salg av fisk og fiskeprodukter til russerne i øst og kjøp av jordbruksvarer og andre produkter fra dem en viktig del av livsgrunnlaget. I flere ti-år har naturlig handel vært forhindret av kald krig. Nå står vi foran en ny epoke i forholdet til Russland og de andre republikker som i dag er en del av Sovjetunionen. Dette gir store muligheter for handel og industrielt samarbeid. Men det krever både dristighet og tålmodighet fra vår side. Nord-Norge vil her ha et klart geografisk fortrinn når det gjelder å nytte mulighetene.

Avstander betyr faktisk mindre når utenlandske markeder skal betjenes enn ved konkurranse på hjemmemarkedet, der tross alt de fleste bor i Sør-Norge. Derfor er en så stor del av bosettingen i Nord-Norge knyttet til eksport og vår evne til å konkurrere på internasjonale markeder. Men alt for mye av eksporten har en lav foredlingsgrad. Det gjelder både fanget fisk og oppdrettsfisk. På lengre sikt er det få ting som kan bety mer for sysselsettingen i Nord-Norge enn bedre handelsbetingelser for foredlede fiskeprodukter. Gjennom snart 20 år har forholdet til de europeiske markeder bygd på en fri-handelsavtale med dårlige vilkår for videreforedling av fisk. Bare gjennom et utvidet samarbeid kan vi komme lenger og åpne nye muligheter. Jeg skal komme nærmere tilbake til EØS-forhandlingene, og også til de muligheter som åpner seg for Nord-Norge gjennom en bedre forvaltning av våre fiskeressurser og gjennom framtidig utvinning av olje og gass. Det vil være vår evne til å utnytte slike muligheter som bestemmer sysselsetting og bosetting i Nord-Norge på lengre sikt.

Så til det problem som partiorganisasjonen i alle deler av landet satte øverst på dagsorden da vi diskuterte de strategiske oppgaver for dette året.

II. "ARBEID FOR ALLE ER JOBB NUMMER ÉN."

Vi sa fra om i fjor høst at Regjeringen Syse ga et for optimistisk bilde når den hevdet at ledigheten var på vei ned. Vi pekte på at budsjettforslaget fra den borgerlige regjering la opp til for liten innsats for å få sysselsettingen opp og ledigheten ned.

Ledigheten er altfor høy. Slik vil vi ikke ha det i vårt land! Vi må ikke gi opp og gradvis venne oss til en høy ledighet, slik det har skjedd i mange andre land. Regjeringen tar sin del av ansvaret. Vår helt sentrale oppgave er å bekjempe ledigheten. Tallene for januar og februar viser de utfordringene vi nå står overfor. Da skal vi huske: Kursendringen vi foretok ved vårt budsjettforslag og de tiltak vi fikk gjennomslag for i Stortinget har snaut nok begynt å virke. Men det er krevende oppgaver som nå ligger foran oss.

Vi har allerede fått til en styrking av kommuneøkonomien, stimulering av bygg og anleggsektoren, økte bevilgninger til forskning og utvikling, og mer tilskudd til energiøkonomisering og en vesentlig økt operasjonsramme for arbeidsmarkeds-tiltakene.

Statlig byggeaktivitet betyr mange steder mye for sysselsettingen i bygg og anlegg, så også i Troms. Regjeringen har derfor gitt prioritet til utbyggingen av Norges Fiskerihøyskole, slik at dette prosjektet kan startes til høsten. I Troms fylke har dessuten Forsvaret igang eller under oppstart prosjekter til en samlet kostnad av over 3 mrd. kroner. Ved utgangen av 1990 gjenstår det fortsatt arbeider for nær 2 mrd.kr.

Fram mot Revidert Nasjonalbudsjett går Regjeringen gjennom budsjettet enda en gang for å se om midler kan omdisponeres bl.a. for å settes inn i økt bygge- og anleggsvirksomhet for viktige offentlige formål.

Den høye ledigheten innen bygg og anlegg var en viktig årsak til at Regjeringen allerede i sine første budsjettforslag la opp til økte rammer for boligbyggingen ved siden av å stimulere den offentlige bygge- og anleggsvirksomhet.

Vi fikk gjennomslag for lavere renter for boliglån i statsbankene, selv om det ble først med virkning fra 1.mai. Vi har fått til 200 mill ekstra til etableringslån for ungdom så de lettere kan overta brukte boliger. Dette betyr at det kan gis etableringslån for kjøp av nærmere 2000 boliger. For Husbanklån uten rentesubsidier, er lånene til hver enkelt bolig økt slik at det blir lettere for små-husbyggere å finansiere nye prosjekter. Slik kan vi også hjelpe ferdighusfabrikkene som nå har store problemer.

I tillegg vil vi satse enda mer på energiøkonomiserende tiltak. ENØK-tiltak i boliger og yrkesbygg gir positive virkninger for leverandørindustrien, og bygg- og anleggsnæringen. Moderniseringen av hele vannkraftsystemet er et område som både kan gi økt tilgang på miljøriktig energi og flere arbeidsplasser. Mange unge er urolige for om de vil få en utdanningsplass. For å hjelpe ungdom under utdanning vil Regjeringen opprette 3000 ekstraordinære studieplasser i høyere utdanning. Dette vil samtidig lette presset i den videregående skole. Her vil Regjeringen stille 40 mill.kr. til disposisjon for fylkene til utstyr og lokaler. Slik kan vi oppnå en ekstra satsing på elevplasser i det videregående skoleverket, ikke minst de yrkesfaglige studieretninger, som har fått alt for liten oppmerksomhet både fra statens og fylkenes side.

Med den vanskelige situasjonen på arbeidsmarkedet får vi stadig flere langtidsledige. Det er en tragedie for den som rammes - og det skaper uro og usikkerhet i familien og i nærmiljøet. Regjeringen ønsker nå å gi alle langtidsledige som mister trygden etter 80 uker et tilbud om arbeidsmarkedstiltak, utvidet arbeid for trygd, lønnstilskudd eller opplæringstiltak. Det betyr at kommunesektoren må dra nytte av slike tiltak for å løse nødvendige oppgaver, ved å ta i bruk den utvidete ordning om arbeid for trygd.

Å øke sysselsettingen og få ned ledigheten, er en oppgave som må gjelde alle deler av samfunnet. Det var helt nødvendig å ta i bruk mulighetene i den offentlige sektor, slik vår regjering har gjort. Men det er ikke nok. Det er helt nødvendig med en bred innsats også i privat sektor. Oppgaven er å skape rammebetingelser som gir vekst også i den private sektor i alle deler av landet.

Nasjonalt dreier det seg om å føre videre en politikk som gir bedre konkurransevne overfor utlandet og som kan bringe rentene nedover etterhvert som internasjonal utvikling gjør det mulig. Regjeringen har lagt stor vekt på å kunne få til lavere renter for å lette byrdene både for mange husholdninger og bedrifter. For Nord-Norge må vi forme ut en samordnet og offensiv nærings- og distriktpolitikk som bygger på forutsetningene og mulighetene i landsdelen.

Svært mange av de problemer vi sliter med i dag skriver seg fra den ubalanse som utviklet seg i norsk økonomi midt på 80-tallet. Den kraftige låneveksten i husholdningene og ekspansjonen i bankvesenet og annen forretningsvirksomhet var ikke forankret i norsk økonomi. Bankenes problemer smitter nå over på resten av samfunnet. Det var derfor den forrige A-Regjeringen gjennomførte spesielle tiltak for Sparebanken Nord-Norge og at vi nå har fått vedtatt et statlig banksikringsfond som kan gjenopprette tilliten til bankvesenet ute og hjemme. Banksikringsfondet har allerede sikret den nødvendige tillit for norske banker på det

internasjonale markedet. Vi må ikke på nytt havne i det uføret som preget Norge midt på 80-tallet.

Ikke bare ble det ubalanse i nasjonal økonomi. I hvert av årene fra 84 til 86 var det en netto-flytting fra Nord-Norge på over 4000 personer, mens Oslo-Akershus hadde en netto-innflytting på 6-7000 personer årlig. Ikke minst skyldes det at ungdom som reiste ut for å ta utdanning, ble igjen sørpå. Etterhvert ble det en mindre dramatisk utvikling med en årlig utflytting som i fjor kom ned i omlag 1300 personer. Mens arbeidsledigheten fortsatt øker markert på det sentrale Østlandet, ser vi en utflating og kanskje en begynnende nedgang i Nord-Norge.

Det er ingen grunn til å være fornøyd, hverken med utflytting eller ledighet. Men jeg er opptatt av at det bilde av Nord-Norge som skapes både i landsdelen og ellers i landet heller ikke skal males i helsvarte farger.

III. FISKERI- OG KYSTPOLITIKKEN

Det er lyspunkter. Vi vet at fiskerinæringen nå gjennomgår en tøff kur for å få opp ressursgrunnlaget. Det er helt nødvendig for å få næringen og hele kysten "på rett kjøll" som også er motto for den kystmelding regjeringen la fram i forrige uke. Det gledelige er at vi allerede ser tegn på at det nytter. Etter flere års fiskestopp er lodda kommet tilbake og gir grunnlag for et godt fiske. Også for torsk er det positive signaler, med et rikere Lofot-fiske enn på flere år. Men ekspertene forteller oss at det nå fiskes på eldre årganger og at det er lite av de aldersgruppene som blir kjønnsmodne om ett til tre år. Det vil være kortsiktig å slippe kvotene løs før bestanden har fått et langt mer solid grunnlag.

Nord-Norge og kysten er avhengig av fiskeriene. En fornuftig ressurspolitikk må derfor være grunnplanken for å sikre sysselsetting og bosetting på lang sikt. Når ressursene skal fordeles signaliserer Regjeringen i Kystmeldingen at den vil legge stor

vekt på hensynet til de områder der fisket betyr mest for sysselsetting og bosetting, det vil ikke minst si Nord-Norge.

"På rett kjøll" tegner ganske positive framtidsbilder for havbruksnæringen, særlig i Nord-Norge. De nærmeste par årene kan likevel bli preget av en svak utvikling og av at det nå kreves en betydelig innsats for å løse miljøproblemene. Etterhvert er det muligheter for økt lønnsomhet og for flere tusen nye arbeidsplasser. To-tredjedeler av de sjø-arealene som egner seg for framtidig utbygging av næringen er her i Nord-Norge.

A-regjeringens satsing med over 70 mill. på oppbygging av en havbruksstasjon her i Tromsø er et viktig bidrag for å utnytte mulighetene. Det oppnås også bedre priser for laks nordfra. Fordi man kom senere i gang kan en lettere unngå de miljø- og sykdomsproblemer som nå plager oppdrettsnæringen lenger sør. På kort sikt forsterkes likevel problemene både av vanskene i bankvesenet og avgiftstiltakene på det amerikanske marked. Dette illustrerer hvor utsatt et lite land som står alene kan være.

Vi står her overfor helt urimelige anklager om dumping og subsidier,- anklager som mangler enhver reell bakgrunn både i vår virkelighet og i internasjonal handelsrett. Det er lettere å angripe næringer i et lite land enn å gjøre det samme mot større og sterkere land eller handelsgrupperinger.

Arbeiderpartiet foreslo i Stortinget i fjor vinter en pakke med kortsiktige tiltak for kyst-Norge. De fleste av forslagene ble avvist av Regjeringen Syse og flertallet i Stortinget. Fjerning av el-avgiften for Finnmark og Nord-Troms og igangsetting av det store havbeite-forsøket for laks og torsk, var likevel resultater av de initiativ vi tok. Det viktigste enkelttiltak var at vi etterhvert fikk flertall i Stortinget for en henstilling om å senke arbeidsgiveravgiften. Dette måtte Syse-regjeringen følge opp.

Men det er altså Arbeiderpartiets initiativ som har ført til at arbeidsgiveravgiften helt ble fjernet fra 1.januar 1991 i Nord-

Troms og Finnmark. I resten av Troms og Nordland ble avgiften senket med 2,3 prosent til 7,7 prosent. I forhold til den vanlige satsen på 16,7 prosent som gjelder for det meste av Sør-Norge, er dette en merkbar fordel. Særlig fiskeforedling og annen industri-og tjenesteyting som bruker mye arbeidskraft får dermed større muligheter til å opprettholde og øke sysselsettingen. Også kommunal virksomhet nyter godt av dette.

Etter skiftet i høst tok den nye A-Regjeringen forslagene fra kystpakken opp i sitt budsjettopplegg. Og fristilt fra Høyre ga så mellompartiene støtte til flere av forslagene som ledd i 91-budsjettet:

- * 45 mill kr. til kystutviklingsfond.
- * 10 mill kr. til kvinnerettede tiltak i kystområdene.
- * 50 mill kr. til gjeldsnedskrivning i fiskeindustrien utenom støtteavtalen.

Det er tatt viktige skritt. Nå gjelder det å følge opp nasjonalt og lokalt.

Midlene til kystutviklingsfond ble gitt som en økning av utviklingstilskott i DU, øremerket kystfylkene. Jeg er kjent med at Troms Fylkeskommune har laget opplegg for et Venture-fond der en del av midlene skal gå inn. Opplegget virker interessant og jeg kan love at de rette statlige myndigheter nå går igjennom dette og gir en rask tilbakemelding.

IV. OLJE, GASS OG MILJØ.

Olje og gass er også en viktig del av Nord-Norges framtid. I den 13. konsesjonsrunde har Regjeringen tildelt 7 utvinningstillatelser i Barentshavet som spenner over 15 blokker. Det var stor interesse for disse blokkene som mange selskaper

venter skal gi nye funn. Tildelingene i 13.runde vil gi aktivitet i minst to-tre sesonger framover. Troms II blir fortsatt holdt tilbake av fiskeri- og miljømessige hensyn. Statoil og Hydro arbeider med de konkrete utbyggingsmuligheter for Snøhvitfeltet, basert på nedkjøling til flytende gass, LNG. Undersøkelsene gir grunn til en viss optimisme når det gjelder lønnsom utbygging, men det er ennå for tidlig å si noe sikkert. Neste vår er et sannsynlig tidspunkt for en avklaring, som også må omfatte forholdet til utslipp av CO₂.

Nord-Norges avhengighet av fiskeriene har skapt bred forståelse for hvor viktig det er å verne om den økologiske balanse i havet, og å forhindre at olje- og gass-virksomheten skal skade livet i havet. Derfor er det og må være meget strenge krav til den virksomhet som skal drives.

Det er lett å se de skadevirkninger forurensinger i havet kan gjøre for både dyr og mennesker. Det er vanskeligere å få tak på de langsiktige skadevirkninger som kan følge av utslipp til atmosfæren som forandrer klima og havstrømmer.

Ikke noe annet sted på kloden så langt nord finner vi en så utstrakt og allsidig bosetting som i Nord-Norge. Det er Golfstrømmen og de milde luft-strømmer som er knyttet sammen med den, som gjør dette mulig. Vi kjenner ikke alle naturens sammenhenger og det finnes reell usikkerhet om flere forhold. Nettopp derfor er "føre var" prinsippet så viktig. Vi kan ikke ta sjansen på at utslippene skal gå så langt at det oppstår en "drivhus-effekt" med uoversiktlige virkninger på klimaet. Vi må gjennomføre tiltak for å unngå alvorlig miljøødeleggelse selv om vi ikke har den fulle vitenskapelige visshet om skadenes omfang og konsekvenser.

De mest alvorlige miljøproblemene er i sitt vesen internasjonale. Det vil ikke hjelpe Norge om vi bare skulle rydde i eget land. Vi er helt avhengige av at andre land begrenser sine forurensinger.

Det er nokså klart at vi raskere og bedre kan nå de internasjonale mål, ved et tett og forpliktende samarbeid med andre land. Da kan midlene blir satt inn der vi får størst reduksjon av forurensingene for hver krone eller hver dollar som settes inn. La meg ta et eksempel: Ytterligere reduksjon av SO₂ - som skaper "sur nedbør" - her i landet koster nesten ti ganger mere enn i Polen. Det er slike grunner som gjør at vi er beredt til å bruke 300 mill kr. de nærmeste årene for å skape ny og renere nikkel-industri på Kola-halvøya, få kilometer fra den norske grense. Det er derfor vi må få en ny generasjon av internasjonale miljø-avtaler. Da kan vi drøfte virkemidler som fordeling, kjøp eller leie av utslippskvoter mellom land. Da kan vi få uttelling for prosjekter i Norge som gir en god energibruk med små utslipp av CO₂. Istedet kan vi medvirke til å redusere bruk av kull eller tungolje med stort utslipp av CO₂ i andre land.

Det kan i første omgang være mest realistisk å få til et slikt energi- og miljø-samarbeid i Europa. Uten et slikt internasjonalt samarbeid, vil det fra tid til annen oppstå klare konflikter i forhold til utvinningen av olje og gass og ønsket om at vi også i Norge skal ha en naturlig industriell anvendelse av dette verdifulle råstoffet.

Denne type avveininger må gå inn i de omfattende vurderinger, der også viktige økonomiske spørsmål gjenstår, av hvorvidt det kan lages flytende gass av Snøhvit-gass eller Metanol av Heidrun-gass.

Regjeringen setter nå mye inn på å arbeide for nye internasjonale avtaler. I første rekke gjør vi dette fordi det vil gi en bedre løsning av internasjonale miljøproblemer. Men vi gjør det også fordi det vil gi et bedre og mer rasjonelt beslutningsgrunnlag for vår egen industri-utvikling.

Det er deprimerende å oppleve hvordan politikere som våren 1989 for enhver pris skulle overby Arbeiderpartiet med krevende mål

om reduserte utslipp av CO₂, nå går til de motsatte ytterligheter.

Arbeiderpartiet vil ikke leke miljø-politikk på denne måten. Det vil gi helt gale signaler dersom Norge nå, helt alene og på tvers av andre europeiske land, skulle gå bort fra de nasjonale mål som er satt for å begrense utslippene av klimagasser. Utforming av nye nasjonale mål kan først skje når vi ser et mønster for nye og bedre internasjonale avtaler, som både kan gi fremdrift i miljøarbeidet internasjonalt og som bedre kan sikre en bærekraftig utvikling og utnyttelse av ressursene i en rekke land, ikke bare vårt eget.

Jeg tror nokså mange nå ser behovet for dette. Men slike avtaler lages ikke i et politisk vakuum. Miljø-oppgavene er blant de viktigste grunner for at vi nå på et bredt grunnlag må engasjere oss i europeisk politikk, slik bl.a. EØS-avtalen gir et nytt og anderledes grunnlag for. Utnyttelsen av olje og gass utenfor Nord-Norge er også et viktig moment i denne sammenheng.

V EN MER EFFEKTIV NÆRINGS- OG DISTRIKTSPOLITIKK FOR NORD-NORGE
Jeg har nevnt de tiltak Regjeringen har satt i verk for å stimulere sysselsettingen gjennom bruk av den offentlige sektor. For å få en sterkere innsats også i den private sektor, satte Arbeiderpartiet og LO ned et hurtigarbeidende utvalg ledet av Gunnar Berge for å få fram nye forslag og tiltak i næringspolitikken. Mandag i denne uken la gruppen fram et opplegg med 15 konkrete punkter. Rapporten skal nå behandles videre i parti og fagbevegelse. Regjeringen vil i Revidert Nasjonalbudsjett legge fram sin vurdering av viktige næringspolitiske spørsmål.

Arbeiderpartiet mener at det offentlige har et klart medansvar for næringsutviklingen og et særlig ansvar for å sikre hovedtrekkene i bosettingen i Nord-Norge og andre utsatte

distrikter. Jo mer opptatt vi er av at det offentlige skal ta et aktivt ansvar, jo mer må vi være opptatt av at virkemidlene er oversiktlige og effektive. Det er ikke til å komme forbi at næringslivet fra tid til annen føler at det offentlige apparatet er for infløkt, at det er for mange institusjoner, regler og virkemidler.

Jeg er glad for forslaget som kom fra dette utvalget om å slå sammen Industribanken, DU, Industrifondet og Småbedriftsfondet til en statlig nærings- og distriktsutviklingsbank. Dette er en sak vi har arbeidet med lenge, og som har møtt motstand på veien. Diskusjonen om mer effektive virkemidler for statlig innsats og for distriktene, den hadde vi også i vår forrige regjeringsperiode. Det var ikke lett og finne fram til løsninger som kunne samle tilstrekkelig bred oppslutning. Nå må vi lykkes, av hensyn til små og mellomstore bedrifter - og en effektiv støtte for distriktsnæringslivet. Staten skal kjøpe ut de private aksjonærer i Industribanken. Banken skal føre videre fylkenes viktige rolle i næringsutviklingen. Det heter i forslaget at de fleste beslutninger om mindre lån, garantier og tilskudd skal kunne tas på fylkesplan. Med utgangspunkt i dagens næringsapparat i fylkeskommunene må den nye banken gjennomgå de krav som bør stilles til den lokale forvaltning for å sikre en effektiv og god behandling av sakene. Det er også en viktig side ved opplegget at det åpner for en bedre sammenkopling av distriktsvirkemidlene med de tiltak som retter seg nettopp mot forskning og utvikling som dette årsmøtet også er så opptatt av.

Vi får da ett statlig apparat med en direkte kopling til fylkeskommunenes næringsrettede virksomhet. Det er behov for større, ikke mindre aktivitet fra fylkeskommunene for å mobilisere den lokale næringsutvikling. Og det er ikke slik at Næringsdepartementet og Kommunaldepartementet skal få lov å strides og sloss om disse tingene, de skal få lov til å arbeide sammen om det virkemiddelapparatet som vi her setter på plass. Det er ikke vanskelig for to departementer å arbeide i forhold til den nye nærings- og distriktsutviklingsbanken, det er jeg

alldeles overbevist om. Nå må vi bruke midlene slik at de får bedre gjennomslag og at fylkene har noe mer helhetlig å forholde seg til.

Berge-gruppen går også inn for at det må satses på bedre kommunikasjoner, og på at en økende innsats må koples til en god samfunnsøkonomisk bruk av midlene. Dette betyr selvsagt ikke at prosjekter i distriktene utelukkes, men vi må alle, uansett hvor vi er i landet, legge større vekt på at det er prosjekter med stor nytteverdi også for den samlede næringsutviklingen som får vår spesielle oppmerksomhet.

Siden det har vært en del uro omkring dette punktet, vil jeg gjennomgå dette spesielt. I utvalgets innstilling står det: "Arbeidsgruppa vil tilrå at det utarbeides samfunnsøkonomiske lønnsomhetskalkyler for alle riksvegprosjekter." Jeg holdt på å si, det skulle da bare mangle. Altså egentlig kan man spørre; har man ikke gjort det før? Fordi man skal vite hva man driver med når man driver samfunnsplanlegging. Men så står det lenger nede: "For samfunnsøkonomiske ulønnsomme prosjekter, som eventuelt ønskes realisert, bør det gis en klar redegjørelse for hvilke forhold som gjør at prosjektet likevel bør gjennomføres." Poenget her er at vi, både nasjonalt og der hvor riksvegmidler brukes rundt omkring i det ganske land, skal ha klarere oversikt over hva som er beslutningsgrunnlaget og hvilke totale samfunnsmessige vurderinger som ligger til grunn. Jeg tror at når vi jobber videre med dette forslaget, så er det egentlig ganske langt på vei samsvar mellom tankegangen i utvalget om at vi skal sørge for vårt næringsliv, og det som gjør seg gjeldende ikke minst i et fylke som Troms, som gjennom de siste årene har fått gjennomført en del ganske viktige prosjekter som betyr mye for næringslivet og bosettingen her i fylket.

Arbeiderpartiet er opptatt av å sikre det langsiktige grunnlag for lønnsom næringsvirksomhet i Nord-Norge gjennom økt kompetanse.

Dette er bakgrunnen for økt satsing på forskning og utvikling i landsdelen, bl.a. på grunnlag av forslagene fra Bjørgo-utvalget. I nær framtid legger Regjeringen fram meldingen om høgre utdanning bygd på Hernes-utvalgets innstilling. Sammenknyttingen av de ulike deler av landets høyere utdanning i et Norges-nett, bør gi Nord-Norge bedre mulighet til å samordne og effektivisere sitt eget tilbud og til å kunne formidle kunnskap fra ulike fagfelt til Nord-Norge.

VI BARN OG UNGE

Men grunnlaget for kompetanse og fremtid legges enda tidligere. Derfor har Arbeiderpartiet utpekt barn og unge som et av sine tre satsningsområder dette året.

Vår tids forskere snakker om "livsfaseklemmen" og beskriver en situasjon de fleste småbarnsforeldre kjenner igjen:

Dårlig tid, dårlig råd og dårlig samvittighet - for alt man ikke rekker.

Mange foreldre opplever et heseblesende kappløp mellom egen arbeidstid, barnehagens åpningstid eller dagmammans hentetid, forretningenes lukningstid og kveldens mangslungne program der barn skal hentes og bringes til og fra ulike aktiviteter. Tiden er blitt familielivets knapphetsfaktor.

Problemene forsterkes ytterligere av at dette er den fase i livet der utgiftene til etablering er høyest. Mange sliter med studielån og tvinges til å ta ekstra-arbeid eller arbeide overtid for å få endene til å møtes. Ofte faller dette sammen med en periode hvor man også strever for å innarbeide seg i yrkeslivet.

Barna er først og fremst foreldrenes ansvar, men det må være en felles oppgave å sikre dem gode og trygge oppvekstvilkår. - Sikre at barna ikke blir tapere i en samfunnsutvikling som har satt stadig flere småbarnsfamilier i "klemme".

Derfor har Regjeringen i sitt første statsbudsjett lagt opp til en barnepolitisk offensiv. Derfor var både partiets og regjeringens medlemmer forrige uke ute for å presentere en helhetlig plan for barn og unges oppvekstvilkår.

- Lønnet foreldrepermisjon utvides til ett år.
- Alle barn mellom 1 og 6 år sikres plass i barnehage eller annet tilrettelagt tilbud.
- Alle 6-åringer sikres et heldagstilbud i skolen. Undervisningsdelen skal være obligatorisk.
- Vi skal bygge ut heldagsskoletilbud for alle barn 1. - 3. klasse bygges ut.
- Barns rettigheter skal styrkes, køene i barnevernet avvikles og kommuner og fylkeskommuner bygge opp et skikkelig barnevern.

Men vi må ikke glemme at selv om barnehager og skole-fritidsordninger springer ut av et tilsyns- og omsorgs-behov, så skal det først og fremst være et tilbud til barnet selv. Et tilbud om egenutvikling og vekst.

Derfor har regjeringen også ønsket å styrke skolen for de minste. Inneværende år er det satt av penger på statsbudsjettet til å øke undervisningen med 3 timer pr. uke i skolens 1. - 3. klassesetrinn.

For ungdom står utdanning og arbeid sentralt. Ledigheten blant unge kan lett få varige virkninger for den som ikke får et fotfeste i arbeidslivet etter endt utdanning. Det er en ulykke både for den enkelte og for samfunnet å trygde arbeidsfør ungdom over lengre perioder.

Derfor har Regjeringen lagt opp til en ekstra satsing på skoleplasser og høyere utdanning som et aktivt virkemiddel for å bekjempe ungdomsarbeidsledigheten. Samtidig har vi presentert et opplegg der det offentlige påtar seg et ansvar for at lærlinger skal få fullført sin lærekontrakt. Vi vil bl.a. bruke ordningen med "arbeid for trygd" for å hjelpe lærlingen til å fullføre sin kontrakt. Praksisplasser i arbeidslivet er et annet tiltak som er tilrettelagt spesielt for ungdom. Som et tilbud til skole- svake unge blir det i tillegg organisert skole- og arbeidsforberedende trening.

Regjeringen vil også gi tilbud om lønnstilskudd til arbeidsgivere. Ordningen tar sikte på å gjøre det lettere for ungdom å komme i ordinært arbeid med vanlige lønns- og arbeidsvilkår.

*

Mange familier som etablerte seg på boligmarkedet da prisene lå på topp, opplever at inntektene ikke strekker til når de løpende utgiftene skal betales.

Regjeringen vil i Revidert Nasjonalbudsjett fremme forslag for å styrke offentlig og privat boligfinansiering. Blant annet vil Husbankens etableringslåne-ordning bli utvidet. Rammen for slike lån vil bli økt, og lånene vil også kunne benyttes i bruktboligmarkedet. Ordningen vil også kunne bli benyttet av kommuner til refinansiering av boliger. Dette betyr bl.a. at familier som står i fare for å måtte gå fra boligen kan søke kommunen om etableringslån fra Husbanken til avløsning av nåværende, dyre private topplån. Ordningen kan innføres fra 1.juli 1991 når Stortinget har behandlet Revidert Nasjonalbudsjett.

VII OMSTILLINGER I FORSVARET

I vårt forsvar står Nord-Norge i en særstilling. Dette har vært og er de strategisk sett utsatte deler av landet vårt. Samtidig er det et område hvor det er særlig krevende å etablere et troverdig forsvar.

Bosetningen er spredt, natur- og klimaforholdene spesielle.

Vi har vært og vil fortsatt være avhengige av å kunne få allierte forsterkninger i en krisesituasjon. Men vi må selv kunne føre et effektivt forsvar inntil hjelpen kommer. Dette betyr at vi i fredstid må sørge for et godt utbygget og vel balansert forsvar. Med begrensede ressurser må vi konsentrere kreftene der behovet er størst, og det vil i overskuelig framtid være i Nord-Norge.

Nord-Norge vil også i framtida bli gitt høy prioritet i vår forsvarsplanlegging. De nødvendige endringer i Forsvaret vil berøre alle deler av forsvaret og alle deler av landet.

I mange år har det utviklet seg en avstand mellom Forsvarets omfang og virksomhet på den ene siden og ressurstilgangen på den annen. Dette sammen med den endrede sikkerhetspolitiske situasjon og trangere økonomiske rammer gjør at Forsvaret i de kommende år står overfor organisasjonsendringer som også vil omfatte flytting eller nedleggelse av virksomhet.

Som følge av lavere krav til beredskap kan driften reduseres i fredstid. Det kan rasjonaliseres ved å fjerne unødvendige ledd, og ved å ta i bruk kostnadsbesparende teknologi og styringsmetoder.

Verneplikt og tjenestetid er også sentrale deler Forsvarskommisjonens arbeid. Forsvarsdepartementet har funnet det nødvendig å iverksette en vurdering av tjenestetid og tjenestemønster i samråd med Forsvarskommisjonen, og Forsvarets overkommando vil innen 1. mai i år fremlegge sine anbefalinger. Først da vil vi ha grunnlag for å vurdere eventuelle omlegginger.

Troms er et nøkkelområde for vårt forsvar, og det er her investert store midler i bygg og anlegg samtidig som vi har meget gode skyte- og øvringsfelt som tilfredsstillende alle våpenarter.

Brigaden i Nord-Norge har stor betydning for utdanning av både soldater og befal til vårt mobiliseringsforsvar. Disse forhold vil veie tungt når avveininger må foretas.

Når vi ser bort fra omorganiseringen av Troms militære sykehus, som allerede er gjennomført, har Regjeringen ikke mottatt noen forslag til organisasjonsmessige endringer som vil berøre Troms fylke. På litt lengre sikt vil, som jeg allerede har nevnt, hele Forsvaret måtte gjennomgå endringer.

Regjeringen legger vekt på et nært samarbeid med kommuner og fylkeskommune om de endringer som kan bli aktuelle. Selv om det på helt kort sikt ikke er tale om større endringer, må det være et felles ansvar allerede nå å forberede et mer allsidig næringsgrunnlag i de områder som er mest avhengig av forsvarets virksomhet. Mer omfattende og varige endringer vil først kunne komme som følge av Forsvarskommisjonens innstilling og behandlingen av denne i Regjering og Storting i løpet av 1992. Dersom større nedtrappinger da blir aktuelt, må staten ta sin del av ansvaret, sammen med kommuner og fylke, for å utvikle annen virksomhet i de mest berørte områder.

VIII FORHANDLINGENE OM EØS

Det er nå ganske nøyaktig to år siden statsministrene i EFTA møttes i Oslo og gav startskuddet for EØS-prosessen. I slutten av juni håper vi å ha avtalen på bordet. I ukene fremover vil innspurten i EØS-forhandlingene stå i fokus. Det kan bli harde tak, både ute og hjemme. Men det skal vi greie. Vi dro i gang EØS-prosessen, nå skal vi fullføre den etter at andre har kastet kortene.

Hvorfor er EØS-avtalen så viktig for Norge? Hvilken betydning har det for oss at de 12 EF-landene nå gjennomfører sitt indre marked?

Det var den diskusjonen vår forrige Regjering reiste og som vi gjennomdrøftet i en Stortingsmelding som ble levert i 1987, 15 år etter at vårt forhold til Europa sto på den politiske dagsorden sist. Når våre fremste handelspartnere i Europa videreutvikler sitt samarbeid - da kan ikke vi late som om ingen ting er hendt. Det ble også det brede Stortings-flertallets konklusjon i 1988.

Vi møter et helt anderledes EF i dag enn i 1973. EFTA-landenes frihandelsavtale fra 70-årene holder ikke mål. Uten like gode konkurransevilkår stenges vi indirekte ute fra det store markedet som også er vårt marked. Det vil gå på arbeidsplassene løs hvis vi ikke makter å finne løsninger. Det vil ramme mulighetene til å videreutvikle velferdssamfunnet. Da er vi avhengig av en solid økonomi og å kunne konkurrere med andre land. Husk at de øvrige EØS-landene, 19 land, mottar nesten 90% av vår eksport.

Et felles regelverk og like konkurransevilkår i hele Vest-Europa - det er det EØS-avtalen handler om. Og så skal vi ikke glemme: De øst-europeiske land som har frigjort seg selv melder seg nå på og tilnærmer seg EF og vårt samarbeid. Dette gjør de fordi de opplever sin plass som sammen med andre europeiske land.

Hvorfor er så et felles regelverk og like konkurransevilkår så viktig? La oss se litt på forhold dere kjenner godt her i Troms. Ute ved kysten er det bygget opp flere fiske-oppdrettsanlegg. Her anvendes den beste tilgjengelige teknologi og kompetanse. I denne vekstbransjen er Norge ledende i verden.

Så opplever vi altså å møte anklager om dumping, både i USA og i EF. Bak slike anklager ligger ofte utenlandske næringsinteresser som frykter norsk konkurranse. De presser sine lands myndigheter til å ilegge norske produkter straffetoll. I dag er det internasjonale regelverket så svakt at det er lite vi kan gjøre mot slike anklager. Bare mistanken om dumping fra amerikansk side har ført til at eksporten av fersk norsk laks til USA har stoppet opp.

I EØS skal det være felles konkurranseregler, og det skal være ordninger for å kontrollere at reglene følges. Da kan man ikke anklage et land for å bryte reglene uten å føre bevis for at det faktisk har skjedd. Ved å være deltager i et slikt system som gir oss visse rettigheter, kan vi avverge at våre konkurransedyktige produkter ikke blir stengt ute fra EF-markedet.

Hvem er dette aller viktigst for? Jo, for de mange eksportnæringene nettopp i distrikts-Norge. Det er først og fremst i distriktene at vi finner de næringer som konkurrerer på eksportmarkedet. Stål, jern, fisk, treforedlings-produkter og aluminium - alle disse produkter har opplevd dumping-anklager. Selv kort tids straffetoll kan ramme hardt. Det skal ikke mye til før møysommelig opparbeidede markedsandeler blir tatt av andre, slik vi nå kan oppleve i USA. Da tar det ikke lang tid før arbeidsplasser går tapt og vi vet at det mange steder i distriktene finnes få alternative sysselsettings-muligheter. Og ikke minst, alle ser det, mulighetene for en videre utvikling går tapt.

Så ser jeg noen hevder at dette med eksportnæringene og arbeidsplassene ikke er så viktig. De bruker den utrolige begrunnelse for den påstanden at de fleste arbeidsplassene her i landet er i de skjermede næringer, og at de næringene kan leve bedre med en frihandelsavtale. Jeg ber dere tenke over hva slike utsagn betyr. Det man egentlig sier, det er at greier vi ikke å beholde vår eksportindustri konkurransedyktig, ja så gjør det ikke noe, fordi de fleste jobber i offentlig sektor og i skjermet virksomhet. Det er utrolig at det går an å komme med slike påstander. De som er rimelig bevisste vet at vi ikke kan leve, i hvertfall ikke utelukkende, - av å klippe håret av hverandre. Sannheten er jo den at for å finansiere en stor offentlig sektor, for å ha verdier å fordele, ja da må disse verdiene skapes. Vi må hevde oss der hvor andre lands varer og tjenester sirkulerer. Vi må rett og slett være gode nok til å konkurrere med andre land. De pengene vi skal bruke her hjemme - de er vi nødt til å

tjene ute.

Likvel er det altså de som ser seg rundt og påstår at vi bare kan fortsette som før. Men de ser ikke langt nok, det er det som er problemet. Signal-virkningene av å stå stille mens alle andre beveger seg vil være meget alvorlige. Investeringer i dag er arbeidsplasser i morgen. Usikkerhet fører til at investeringene uteblir. Vi trenger EØS-avtalen slik at personer og bedrifter tør å investere i ny eksportrettet virksomhet i Norge.

Men betyr ikke det indre markedet økt konkurranse også i Norge? Jo, det vil bli økt konkurranse - men det finnes ingen metode til å velge seg bort fra det. Vi er nødt til å bli flinkere. Andre land er igang med å utvikle nye og mer konkurransedyktige virksomheter og næringer. Når reglene er i ferd med å endres, så må også vi endre vår virksomhet. Vi må ta i bruk forskning og utvikling, være markedsrettet, få våre produkter til å slå igjennom og være interessante for andre land. Bare slik unngår vi å tape i konkurransen. Da skal vi ha tro på oss selv. Hvem har f.eks. sagt at det ikke er mulig å selge en del fine og rene norske landbruksprodukter til utlandet? Ikke Landbruksministeren, hun tror at det er mulig!

En annen næring som står helt sentralt i vårt forhold til EF er fisk. Vi husker fra 1972 hvilken rolle situasjonen for fiskeriene spilte for mange nordmenns syn på medlemskap. Jeg tror mange i EF først i ettertid ble klar over hvor viktig dette var for Norge. Dette var viktig da og det er viktig nå! Dette har vi lagt stor vekt på å få skikkelig frem på politisk plan i EF-landene. Og de tror at man skal finne løsninger for Island og så glemme Norge, alle tar feil. Det har vi gjort helt klart. Store og viktige deler av vårt land er helt avhengig av en fremtidsrettet fiskerinæring. Det har vi da lagt stor vekt på å få skikkelig frem i forhold til EF-landene i disse månedene.

I EØS-forhandlingene er vårt krav klart: Vi krever frihandel for fisk i hele EØS. I dag møter norsk fisk og fiskeprodukter tollsatser på opp til 30% på EF-markedet. Dere vet hva dette betyr for fiskerinæringen. Bearbeidingen av norsk fisk finner snarere sted i EF-landene enn i Norge.

Nå overlater vi til dansker, tyskere og andre å foredle de utmerkede råvarene som skaffes frem langs kysten. Da blir også arbeidsplassene liggende utenfor Norge.

I forhandlingene har vi sterke kort på hånden. I dag er det frihandel for fisk i EFTA. Men det ble det først i 1989 på Statsministermøte i EFTA. Det kom ikke av seg selv. Det var en hard drakamp som ga resultater. Men når det nå er frihandel for fisk i EFTA og EF bør det samme prinsippet gjelde i EØS som er EFTA og EF samlet. Men man må være klar over at det er ganske sterke økonomiske interesser i EF som holder igjen selv om logikken er på vår side. I alle land er det sterke følelser og interesser knyttet til primærnæringene. Derfor er det ekstra vanskelig å forene motstridende krav på dette området.

EF har som motytelse for vårt krav om frihandel krevd tilgang til nye kvoter i våre farvann. Også EF-landene har overkapasitet i sin fiskeflåte. Samtidig prøver enkelte EF-land å endre den interne kvotefordelingen i EF gjennom økte kvoter i blant annet norske og islandske farvann.

Vi avviser EFs koplingskrav, la det være helt klart. Vi har i dag et fiskerisamarbeid med EF gjennom fiskeriavtalen fra 1980. Her samarbeider vi om en ordnet forvaltning av fiskeressurser i EFs og våre fiskeområder. Vi har årlig kvotedrøftelser som sikrer balanse mellom det norske fiskere fanger i EFs sone og det EFs fiskere fanger i norsk sone.

Når det gjelder samarbeid om ressursene må dette ta utgangspunkt i prinsippene i fiskeriavtalen. I dag er fiskere både i EF og i Norge rammet av de dramatiske kvotereduksjonene. Når

ressurssituasjonen bedres vil kvotene øke for begge parter.

I dag har vi på enkelte områder ulik organisering av fiskerimarkedene i EFTA og EF. Som et viktig bidrag for å bringe fremgang i forhandlingene mener jeg vi bør gå inn i en diskusjon om harmonisering av markedsordningene og konkurransereglene. Her bør vi også kunne se på ordninger for landing av fisk fra utenlandske fartøyer. Jeg tror fordelene her ville være større enn ulempene. Det vil bl.a. sikre bedre tilgang på råstoffer til vår egen fiskeindustri.

Frihandel forutsetter i prinsippet felles regelverk. Her har vi allerede gjort mye gjennom frihandelsordningen i EFTA. Vi vet at EF-landene har betydelige støtteordninger og subsidier. I enkelte tilfeller opereres det med investeringsstøtte på opptil 65%. I EFTA er vi i ferd med å bygge ned statsstøtte innenfor fiskeriene som klart er handelsvridende. Tilsvarende ordninger bør bli praksis i hele EØS.

**

Det mangler ikke på skremselspropaganda om Europa og EØS i disse dager, selv om jeg ser en tendens til at usaklighetene dempes noe nå. Det skapes inntrykk av at vår velferdsstat, med alle de ordninger Arbeiderpartiet selv har kjempet frem - skulle stå i fare med EØS-avtalen. Da ville ikke Regjeringen, Stortingsgruppa og Det norske Arbeiderpartis sentralstyre gått inn for den. Hvordan vi fordeler, hvordan vi ilegger skatter og avgifter, hva slags helse og sosialpolitikk vi vil føre, hva slags miljøpolitikk vi vil satse på - Dette bestemmer vi i Norge og det vil vi gjøre i fremtiden.

Vi vil fortsatt kunne føre en aktiv distriktspolitikk. Også i Europa finnes det distrikter. EFs regler for støtte til distriktene legger ikke bare vekt på inntekt og ledighet, men også på avstander og spredt bosetting. Selv om norske distrikter ofte har høyere inntekt og lavere ledighet enn mange områder i EF-

landene, vil ikke felles konkurranseregler i EØS hindre oss i å drive en aktiv distriktspolitikk slik vi kjenner den i dag. Jeg tror det er viktig for denne landsdelen at det blir kjent, det er nemlig en del av de som reiser rundt og snakker om disse sakene som sier noe ganske annet.

Det står et bredt Stortingsflertall bak ønsket om en omfattende EØS-avtale. Men de ivrigste nei-partiene gjør det de kan for å blande EF og EØS sammen. Og i motstanden mot EF-medlemskap, som ikke står på dagsorden, gjør de det de kan for å hindre også en EØS-avtale. De som nå snakker om at vi kan bruke frihandelsavtaler de har rett og slett ikke tatt inn over seg det som har skjedd i Europa. Bare tenk dere den muligheten at Norge nå i løpet av de neste ukene eller månedene skulle melde seg ut av dette arbeidet som 19 land holder på med. Og si - nei, vi synes ikke dette ser særlig bra ut, vi ber dere andre være med så Norge kan få en særavtale. En reforhandlet frihandelsavtale som blir mye bedre for oss enn det alle dere andre i fellesskap nå er i stand til å gjøre til gjensidig interesse. Hvordan tror dere de 18 andre landene ville reagere på det? Vi skal bli grovt behandlet og komme i en situasjon som jeg ikke tror noen vil våge å sette Norge i hvis det skulle bli vår seriøse vurdering. At vi skulle få bedre løsninger f.eks. på fisk etter at vi har hatt frihandelsavtale i 20 år og ikke fått til en ting, det er jo nokså utenkelig. Jeg kunne ha lyst til å stille spørsmålet: Hvorfor tar så Det norske Arbeiderparti innover seg alle de politiske vanskelighetene med å kjempe for en ny og bedre avtale? Hvorfor kunne vi ikke like gjerne latt alt være som før og sluppet all den belastning det er å gå inn for forandringer som møter mye motstand? Vi gjør det fordi vi må møte nye krav - fordi det er veien å gå for å ivareta våre nasjonale interesser, for å sikre arbeid og velferd for framtida.

IX AVSLUTNING

Vi lever i en politisk brytningstid. Et borgerlig regjerings-samarbeid virker fjernere nå enn noen gang. Høyre mistet ikke

bare regjeringsmakt. Det synes som partiet mistet både troen på seg selv, sin politikk og sin ledelse. Det er ikke hverdagskost i norsk politikk at en nestleder, slik Høyres Svein Ludvigsen gjorde, offentlig gir uttrykk for at hans eget parti ikke kan komme i regjeringsposisjon igjen før i 1997. Høyre er på leting - både etter sin egen identitet og etter en troverdig politikk. Nå har også Senterpartiet sagt fra om at de ikke vil være i noen regjering så lenge EF står på dagsorden. Da kan det ta litt tid. Vi vet ikke idag hvilken tilknytning til EF Norge vil finne mest tjenlig om to, fire eller seks år. Men at hele vårt forhold til den overveiende del av europeiske naboer som deltar i EF vil bli stående på dagsordenen i norsk politikk i lang tid fremover - det er helt sikkert.

Distriktpolitikken avslører mer enn mange andre oppgaver de politiske og ideologiske skillelinjer i landet. Arbeiderpartiet, mellompartiene og SV mener at samfunnet har et ansvar, og at vi i fellesskap skal bruke offentlige virkemidler for å sikre bosetting og likeverdige levekår i alle deler av landet. Fremskrittspartiet vil overlate det hele til markedene og markedene alene. Hvor Høyre står vet ingen. Carl I. Hagen er enda en gang avslørt i sine lettvinte forsøk på å høste stemmer ved å sette folk opp mot hverandre.

La meg avslutte med å understreke:

Norge vil bli fattigere, og Europa vil bli fattigere om vi ikke maktet å sikre levedyktige lokalsamfunn her nord. Det er en del av variasjonsbredden og særtrekkene i Norge og Europa at vi har en så allsidig virksomhet på disse breddegrader. -At vi har levende fiskevær og landbruksbygder, at vi har samiske kjerneområder, at vi har bysamfunn med reiselivstilbud av internasjonal standard - at vi har Nord-Norges fantastiske natur og mennesker som bor og lever her fordi de trives her.

Men - vi kan ikke opprettholde Nord-Norge som et museum til glede for de som bor andre steder. Nord-Norge må være i forandring og utvikling på landsdelens egne premisser. Fra Arbeiderpartiet kan vi love at vi vil bygge videre på den solidaritet som er

selve kjernen i partiets ideologi. Derfor vil vi være opptatt av ordninger som gir likeverdige levekår, gode helse- og utdanningstilbud og derfor vil vi gi dere redskaper for å utvikle landsdelen videre. Men det er dere som bor her som må ta redskapene i bruk, utnytte mulighetene og gjøre landsdelen og fylket til det de kan bli for dere og for landet. Lykke til!